

Datum van inontvangstneming : 22/01/2019

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-765/18 – 1

Zaak C-765/18

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

6 december 2018

Verwijzende rechter:

Landgericht Koblenz (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

1 oktober 2018

Verzoekster en verweerster in reconventie:

Stadtwerke Neuwied GmbH

Verweerder en verzoeker in reconventie:

RI

[OMISSIS]

**Landgericht
Koblenz**

Beslissing

In het geding tussen

Stadtwerke Neuwied GmbH, [OMISSIS] Neuwied

– verzoekster en verweerster in reconventie –

[OMISSIS]

en

RI, [OMISSIS] Neuwied

– verweerder en verzoeker in reconventie –

[OMISSIS]

wegens een vordering tot levering,

heeft de vierde civiele kamer van het Landgericht Koblenz (rechter in eerste aanleg Koblenz, Duitsland) [OMISSIS] op 1 oktober 2018 beslist:

- I. het geding wordt geschorst.
- II. het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) wordt krachtens artikel 267 VWEU verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

1.

Moet artikel 3, lid 3, juncto bijlage A, onder b) en c), van richtlijn 2003/55/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2003 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en houdende intrekking van richtlijn 98/30/EG [Or. 2] [(PB 2003, L 176, blz. 57)] aldus worden uitgelegd dat de uitgebleven tijdige en rechtstreekse informatie van de afnemers van gas aangaande de voorwaarden, aanleiding en omvang van een ophanden zijnde tariefwijziging voor de levering van gas, in de weg staat aan de geldigheid van een dergelijke tariefwijziging?

2.

Indien deze vraag bevestigend wordt beantwoord:

Is artikel 3, lid 3, juncto bijlage A, onder b) en c), van richtlijn 2003/55/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2003 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en houdende intrekking van richtlijn 98/30/EG sedert 1 juli 2004 rechtstreeks van toepassing op een privaatrechtelijk (in de vorm van een Duitse GmbH) georganiseerd leveringsbedrijf, aangezien de genoemde bepalingen van deze richtlijn inhoudelijk gezien onvoorwaardelijk zijn en dus zonder verdere omzettingshandeling kunnen worden toegepast, en de burger rechten verlenen ten aanzien van een organisatie die, ondanks haar privaatrechtelijke rechtsvorm, onder gezag van de staat staat omdat deze de enige aandeelhouder van de onderneming is?

Motivering:

A.

Verzoekster, een als GmbH georganiseerd gemeentelijk openbaar nutsbedrijf, levert verweerder sinds 28 juli 2004 ten behoeve van een onroerend goed in Neuwied onder andere aardgas tegen een tarief met de benaming „420 SWN

Erdgas Pro50 Mengentarif” (hierna: „Tarief 420”). Partijen zijn het erover oneens, of het daarbij gaat om een overeengekomen bijzonder tarief betreft of een basisleveringstarief. Zij twisten over de geldigheid van verscheidene door verzoekster eenzijdig doorgevoerde gasprijshogingen.

Verzoekster stelt dat er sprake is van betalingsachterstanden ter hoogte van 1 334,71 EUR.

Verweerder heeft een vordering in reconventie ingediend. Hij eist dat wordt vastgesteld dat de door verzoekster op 1 april 2005, 1 januari 2005, 1 juli 2005, 1 oktober 2007, 1 januari 2006, 10 maart 2006, 1 april 2006, 1 mei 2006, 1 augustus 2006, 15 februari 2007, 1 april 2007, 1 december 2007, 5 december 2007, 1 januari 2008, 1 april 2008, 3 april 2008, 1 oktober 2008, 1 januari 2009, **[Or. 3]** 1 april 2009, 1 september 2009, 1 januari 2010, 1 oktober 2010, 1 mei 2011 en 1 september 2011 vastgestelde prijzen onredelijk en ongeldig zijn. In de tweede plaats eist verweerder dat wordt vastgesteld dat de door verzoekster in een brief van 24 januari 2012 berekende termijnbedragen ter hoogte van 98 EUR onredelijk en ongeldig zijn. In de derde plaats eist hij dat wordt vastgesteld dat verzoeksters eindafrekeningen van 13 april 2005, 10 april 2006, 23 januari 2007, 22 januari 2007, 22 januari 2008, 12 maart 2008, 20 januari 2009, 22 januari 2010, 21 januari 2011 en 24 januari 2012 met betrekking tot het gasverbruik onredelijk en ongeldig zijn. Ten slotte eist verweerder dat wordt vastgesteld dat hij op grond van het contract met verzoekster recht heeft op terugbetaling in verband met het gasverbruik in de leveringsperiode van 1 januari 2005 tot en met 31 december 2011.

Verzoekster is basisleverancier in de zin van § 36, lid 2, EnwG [(Gesetz über die Elektrizitäts- und Gasversorgung (Energiewirtschaftsgesetz); wet inzake de elektriciteits- en gasvoorziening)]. Dat feit is bekendgemaakt op de internetsite van verzoekster. Verzoekster maakt aldaar ook haar algemene tarieven respectievelijk prijzen, met inbegrip van het onderhavig litigieuze Tarief 420 bekend. Zij maakt op haar internetsite bovendien contractaanpassingen bekend overeenkomstig § 115, lid 2, derde volzin, EnwG bekend. Ook de NDAV [Verordnung über Allgemeine Bedingungen für den Netzanschluss und dessen Nutzung für die Gasversorgung in Niederdruck (besluit inzake de algemene voorwaarden voor de netaansluiting en het gebruik daarvan voor de levering van lagedrukgas)] en de GasGVV [Verordnung über Allgemeine Bedingungen für die Grundversorgung von Haushaltskunden und die Ersatzversorgung mit Gas aus dem Niederdrucknetz (besluit inzake de algemene voorwaarden voor de basislevering van gas aan huishoudens en de vervangende levering van gas van het lagedruknet; hierna: „GasGVV”)], heeft zij op haar internetsite bekendgemaakt. Rechtstreekse informatie van de afnemers aangaande prijswijzigingen vond daarentegen niet plaats.

Verzoekster is van mening dat verweerder het gas niet afneemt tegen een bijzonder tarief, maar dat het een algemeen tarief betreft in de zin van § 6 EnwG 1935, van de §§1 en 2 BTO Gas [Bundestarifordnung Gas (federaal tariefbesluit

gas)], van de §§1 en 4 AVBGasV [Verordnung über Allgemeine Bedingungen für die Gasversorgung von Tarifkunden (besluit inzake de algemene voorwaarden voor de aardgaslevering aan klanten met een vast tarief)], van § 10 EnwG 1998 en van § 36 EnwG 2005. In dat verband stelt zij dat zij overeenkomstig § 6, lid 1, EnwG 1935 alleen onderscheid maakt tussen een kleinverbruikerstarief en een aantal basistarieven. Dat houdt echter niet in dat alle tarieven buiten het kleinverbruikerstarief moeten worden beschouwd als bijzondere tarieven. Het gaat veeleer om verschillende algemene tarieven, die aan iedereen worden aangeboden.

Zij stelt dat zij alleen de wijzigingen van de leveringskosten heeft doorberekend aan haar afnemers. Daarbij heeft zij bovendien rekening gehouden met besparingen op andere terreinen van de gasector. Dat is eveneens bevestigd door de met de toetsing belaste TÜV Rheinland (Duitse certificatievennootschap).

Zij stelt dat zij op grond van de jaarafrekening 2005 van het gasverbruik en een afzonderlijke specificatie van 10 april 2006, recht heeft op betaling door verweerder van 303,51 EUR. Op grond van de jaarafrekening 2006 van het gasverbruik en een afzonderlijke specificatie van 23 januari 2007, heeft zij, met inbegrip van de vordering uit 2005, recht op vergoeding van 303,51 EUR. Op grond van de jaarafrekening 2007 van het gasverbruik en de afzonderlijke afrekening van 22 januari 2008, heeft zij, wederom met inbegrip van de vordering uit 2005, nog recht op een bedrag van 1 334,71 EUR. **[Or. 4]**

Verzoekster heeft als bijlage K10 een overzicht overgelegd met het opschrift „Wijziging aardgasprijs-inkoop/verkoop”.

Volgens verweerder heeft verzoekster geen recht op prijsaanpassingen en is het verlangde tarief per kWh onredelijk. Het tussen partijen overeengekomen contract moet worden gekwalificeerd als een bijzonder contract, aangezien de met verweerder afgerekende gasprijs naar beneden afwijkt van verzoeksters algemene en voor iedereen geldende tarief omdat hij een bepaalde minimumhoeveelheid gas per jaar afneemt. Er is geen geldige indexeringsclausule overeengekomen. De bepalingen van het AVBGasV vormen geen geldig onderdeel van het contract. Mocht dat echter wel het geval zijn, dan houdt in ieder geval het recht om krachtens § 4 AVBGasV eenzijdig de prijzen vast te stellen geen stand bij een inhoudelijke toetsing (*Inhaltskontrolle*) ervan. Het is niet transparant en derhalve ongeldig. Het is niet duidelijk op welke wijze en volgens welke criteria een prijsaanpassing zou moeten gebeuren. Bovendien wordt verweerder door de regeling onevenredig benadeeld, hetgeen in strijd is met de goede trouw.

B.

Of de vordering en de vordering in reconventie worden toegewezen, hangt af van de uitlegging van artikel 3, lid 3, juncto bijlage A, onder b) en c), van richtlijn 2003/55/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2003 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en houdende intrekking van richtlijn 98/30/EG (hierna: „aardgasrichtlijn 2003/55/EG”). Voor

een beslissing betreffende de vordering en de vordering in reconventie schorst de verwijzende rechter derhalve de procedure om overeenkomstig artikel 267, lid 2, VWEU het Hof te verzoeken om een prejudiciële beslissing.

I.

Volgens de verwijzende rechter heeft verzoekster vanuit het oogpunt van de door het Bundesgerichtshof gestelde eisen voldoende gemotiveerd dat zij gerechtigd is de gasprijzen te verhogen. De verwijzende rechter is voorts van oordeel dat verzoekster haar diensten heeft verricht in het kader van een basisleveringscontract.

De verwijzende rechter is evenwel van oordeel dat de omstandigheid dat verweerder noch tijdig vooraf, noch rechtstreeks is geïnformeerd, in de weg staat aan de geldigheid van de verhogingen van de gasprijzen, aangezien de transparantievereisten van artikel 3, lid 3, juncto bijlage A, onder b) en c), van aardgasrichtlijn 2003/55/EG rechtstreeks van toepassing zijn op het onderhavige geval. Deze zienswijze veronderstelt nochtans dat de inachtneming van de transparantievereisten in de richtlijn **[Or. 5]** een voorwaarde vormt voor een geldige verhoging van de gasprijs en dat een inbreuk op de desbetreffende verplichting door de gasleverancier dus niet alleen een recht op schadevergoeding voor de betrokken afnemer doet ontstaan. Voorts vooronderstelt die zienswijze dat verzoekster, ondanks haar privaatrechtelijke rechtsvorm, kan worden aangemerkt als een organisatie of instelling in de zin van de rechtspraak van het Hof betreffende de rechtstreekse toepasselijkheid van een richtlijn die niet is omgezet in nationaal recht.

1.

Het Bundesgerichtshof (hoogste federale rechter in burgerlijke en strafzaken, Duitsland) heeft onder andere bij [OMISSIS] arresten van 28 oktober 2015 [OMISSIS] geoordeeld dat een recht op prijswijzigingen, dat voldoet aan de transparantievereisten van aardgasrichtlijn 2003/55/EG, niet kan worden afgeleid uit een richtlijnconforme uitlegging van § 4, leden 1 en 2, AVBGasV (Verordnung über Allgemeine Bedingungen für die Gasversorgung von Tarifkunden vom 21.06.1979 [besluit inzake de algemene voorwaarden voor de aardgaslevering aan klanten met een vast tarief van 21 juni 1979], BGBl. 1979 I, blz. 676) of uit de voorschriften aangaande de basisvoorziening van het Energiewirtschaftsgesetz, aangezien een dergelijke uitlegging verder zou gaan dan de duidelijke wil van de nationale wet- en regelgever. De transparantievereisten van artikel 3, lid 3, juncto bijlage A, van aardgasrichtlijn 2003/55/EG zijn ook niet rechtstreeks toepasselijk op het aldaar aan de orde zijnde geval. De aardgasrichtlijn is niet tijdig omgezet in nationaal recht en een dergelijke omzetting heeft evenmin plaatsgevonden binnen de voor het geding relevante periode. Het is echter niet duidelijk dat het bij de desbetreffende verzoekster gaat om een organisatie of een instelling in de zin van de rechtspraak van het Hof. Wegens de derhalve niet te herstellen onverenigbaarheid van § 4, leden 1 en 2, AVBGasV met artikel 3, lid 3, vierde tot

en met zesde volzin, juncto bijlage A van de aardgasrichtlijn, kan het recht op prijswijzigingen van verzoekster niet (meer) worden gebaseerd op deze bepaling. Dat leidt echter niet tot ongeldigheid van de litigieuze prijsverhogingen. Uit een noodzakelijke aanvullende uitlegging van het tussen partijen overeengekomen gasleveringscontract blijkt namelijk dat verzoekster het recht heeft de prijzen te wijzigen.

Bij arrest van 9 december 2015 [OMISSIS] heeft het Bundesgerichtshof voorts geoordeeld dat na de inwerkingtreding van § 5, lid 2, tweede volzin, GasGVV van 26 oktober 2006 (BGBl. 2006 I, blz. 2391, 2397 e.v.), naast de in § 4, leden 1 en 2, AVBGasV opgenomen openbare bekendmaking van de prijswijziging als voorwaarde voor de geldigheid daarvan, de gasleverancier verplicht is deze wijziging tegelijkertijd eveneens te publiceren op zijn internetsite en aan zijn afnemers een schriftelijke mededeling te versturen. Dat is echter geen vereiste voor de geldigheid, maar dient uitsluitend het gemak waarmee de afnemer kan kennisnemen van de prijswijziging. [Or. 6]

2.

Voor zover artikel 3, lid 3, juncto bijlage A, onder b) en c), van aardgasrichtlijn 2003/55/EG aldus moet worden uitgelegd, dat als voorwaarde voor de geldigheid van de tariefverhoging ten aanzien van de betrokken afnemer geldt dat de afnemer hiervan rechtstreeks in kennis wordt gesteld, en dat die bepalingen van de richtlijn rechtstreeks toepasselijk zijn, slaagt de vordering van verzoekster niet.

a.

Volgens de ook door het Bundesgerichtshof in zijn genoemd arrest van 28 oktober 2015 in aanmerking genomen rechtspraak van het Hof, kunnen in alle gevallen waarin de bepalingen van een richtlijn inhoudelijk gezien onvoorwaardelijk en voldoende nauwkeurig zijn, particulieren zich voor de nationale rechter op die bepalingen beroepen tegenover de staat, wanneer deze hetzij heeft verzuimd de richtlijn binnen de termijn in nationaal recht om te zetten, hetzij dit op onjuiste wijze heeft gedaan (arresten Hof van 4 december 1974, [REDACTED] 41/74, EU:C:1974:133, punten 9 e.v.; 5 april 1979, [REDACTED] 148/78, EU:C:1979:110, punt 18 e.v.; 19 januari 1982, [REDACTED] 8/81, EU:C:1882:7, punten 17 e.v.; 26 februari 1986, [REDACTED] 152/84, EU:C:1986:84, punten 46 e.v.; 22 juni 1989, [REDACTED] SpA, 103/88, EU:C:1989:256, punten 28 e.v., en 5 oktober 2004, [REDACTED] e.a., C-397/01–C-403/01, [OMISSIS][EU:C:2004:584], punt 103 [OMISSIS] [zogenaamde verticale rechtstreekse werking]). Aldus kunnen particulieren op onvoorwaardelijke en voldoende nauwkeurige bepalingen van een richtlijn een beroep doen tegenover organisaties of lichamen – ongeacht de rechtsvorm ervan – die onder gezag of toezicht van de staat staan of die over bijzondere, verder gaande bevoegdheden beschikken dan die welke voortvloeien uit de regels die in de betrekkingen tussen particulieren gelden (arresten Hof van 12 juli 1990, [REDACTED] e.a., C-188/89, EU:C:1990:313, punten 17 e.v., en 4 december 1997, [REDACTED] e.a., C-253/96–C-258/96, EU:C:1997:585, punt 46 e.v.).

b.

Verzoekster heeft als vennootschap met beperkte aansprakelijkheid een privaatrechtelijke rechtsvorm. Zij staat als gemeentebedrijf onder toezicht van de overheid en moet diensten van algemeen belang verrichten. De stad Neuwied is enig aandeelhouder van verzoekster. De burgemeester van Neuwied is lid van de raad van commissarissen van verzoekster. Verzoekster zou dientengevolge ongeacht haar privaatrechtelijke rechtsvorm een lichaam kunnen zijn in de zin van de bovengenoemde rechtspraak van het Hof.

Aangezien genoemde richtlijn volgens de verwijzende rechter voldoende nauwkeurig is bepaald, kan verweerder zich er wellicht rechtstreeks op beroepen ten aanzien van verzoekster. Indien de [Or. 7] ten aanzien van de afnemer doorgevoerde verhoging van de gasprijs slechts geldig is mits de afnemer hiervan tijdig en rechtstreeks in kennis is gesteld, dan kan verzoekster in dit geval verweerder uitsluitend kosten aanrekenen die gebaseerd zijn op de oorspronkelijk overeengekomen prijzen. De vordering slaagt in dat geval niet, de vordering in reconventie echter wel.

[OMISSIS]